

Φύλο, Κοινωνία και Πολιτική: Μάθημα Ελεύθερης Επιλογής που διαμορφώθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος ΘΕΦΥΛΙΣ του ΕΚΠΑ

Εξάμηνο: 5ο&7ο

Διδάσκουσες: Καθ. Μ. Παντελίδου Μαλούτα, Δρ Δ. Σαμίου, Δρ Δ. Τζανάκη, με τη συνδρομή των Υποψ. Δρ Ε. Καραγιάννη και Ε. Μπέκου

Περιεχόμενο μαθήματος 2015

Στόχο του μαθήματος αποτελεί η εξοικείωση φοιτητών/ριών με την έννοια και την κοινωνική λειτουργία του φύλου, καθώς και με μια σύγχρονη προβληματική για τη βαρύτητα του φύλου ως κεντρικού παράγοντα κοινωνικής ανισότητας που διαπλέκεται με άλλους. Εξετάζονται οι επιπτώσεις της έμφυλης ανισότητας από κοινωνιολογική, πολιτολογική και ιστορική σκοπιά, με συγκεκριμενοποίηση της ανάλυσης στην ελληνική κοινωνικο-πολιτική πραγματικότητα.

Το μάθημα περιλαμβάνει τρεις θεματικές ενότητες. Στην **πρώτη** εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους κατασκευάζεται και αναπαράγεται το φύλο, ως *κοινωνική κατηγορία* που εκφράζει άνισες και εξουσιαστικές σχέσεις και επιδρά σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής. Η διερεύνηση της κοινωνικής λειτουργίας του φύλου και της δόμησης των έμφυλων ταυτοτήτων γίνεται με βάση διεπιστημονικές αναφορές σε ζητήματα που άπτονται της κοινωνικής συγκρότησης, της σεξουαλικότητας, της γλωσσικής νοηματοδότησης και επικοινωνίας, της συμβολικής και σωματικής βίας, της «αόρατης» οικιακής εργασίας των γυναικών, καθώς και της γενικότερης αναπαραγωγής των έμφυλων πολιτισμικών στερεοτύπων. Η **δεύτερη** ενότητα επικεντρώνεται στη διερεύνηση της έμφυλης ανισότητας μέσα από αναφορές σε συγκεκριμένες *ιστορικές* συγκυρίες, και ιδιαίτερα σε εκείνες που αφορούν στην ελληνική πραγματικότητα. Επίσης, θα εξεταστούν ιστορικές παράμετροι της υποτέλειας των Ελληνίδων, τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια ζωή, και ο τρόπος με τον οποίο αυτές αμφισβητήθηκαν μέσω του φεμινιστικού κινήματος. Στην **τρίτη** ενότητα θα εξεταστεί η σχέση μεταξύ φύλου και *λειτουργίας της δημοκρατίας*, από τη σκοπιά της δυνατότητας απρόσκοπτης και ισότιμης άσκησης των δικαιωμάτων που συναποτελούν την ιδιότητα του πολίτη από τους έμφυλους φορείς της, και θα γίνει αναφορά στις πολιτικές για την έμφυλη ισότητα.

Φύλο, Κοινωνία και Πολιτική: Ύλη 2015

A. Βοηθήματα

Παντελίδου Μαλούτα, Μ., *Το φύλο της δημοκρατίας: Ιδιότητα του πολίτη και έμφυλα υποκείμενα*, Αθήνα, Σαββάλας, 2002.

Μπουρντιέ, Π., *Η ανδρική κυριαρχία*, Αθήνα, Πατάκης, 2007, σσ. 29-108.

B. Άρθρα και κείμενα που καλύπτουν επιμέρους πλευρές της ύλης

Αθανασάτου, Γ., *Εθνικές και Ευρωπαϊκές πολιτικές*, Αθήνα, ΚΕΘΙ, 2014.

Βαρίκα Ε., «Φυσικό δίκαιο, γυναικεία φύση και ισότητα των φύλων», στο της ίδιας, *Με διαφορετικό πρόσωπο: φύλο, διαφορά και οικουμενικότητα*, Κατάρτι, Αθήνα 2000, σσ. 117-137.

Butler, J., «Παραστασιακές επιτελέσεις και συγκρότηση του φύλου: δοκίμιο πάνω στη φαινομενολογία και τη φεμινιστική θεωρία», στο Α. Αθανασίου (επιμ.), *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*, Αθήνα Νήσος, 2006, σσ. 381-407.

Κογκίδου, Δ., Πολίτης, Φ., «Προλογικό Σημείωμα. Η εννοιολόγηση του φύλου στη φεμινιστική σκέψη. », στο Connell, R. W., *Το κοινωνικό φύλο*, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2006, σσ. 1-26.

Μακρυγιάννη Δ. (επιμ.-εισαγωγή), *Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, νήσος, 2004, σσ. 11-30.

Παντελίδου Μαλούτα, Μ. *Φύλο, Κοινωνία, Πολιτική*, Αθήνα, ΚΕΘΙ, 2014.

Παπαταξιάρχης, Ε., «Το φύλο στην ανθρωπολογία (και την ιστοριογραφία): ορισμένες γνωστικές και μεθοδολογικές προεκτάσεις», *Μνήμων* 19 (1997), σσ. 201-210.

Σαμίου, Δ., *Τα πολιτικά δικαιώματα των Ελληνίδων 1864-1952: ιδιότητα του πολίτη και καθολική ψηφοφορία*, Αθήνα, Π.Ν. Σάκκουλας, 2013, σσ. 53-55, 159-213, 345-350

Schiebinger L, "Σκελετοί στην ντουλάπα. Οι πρώτες απεικονίσεις του γυναικείου σκελετού", στο Δ. Μακρυγιάννη (επιμ. - εισαγωγή), *Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, νήσος, 2004, σσ. 375-394.

Τζανάκη, Δ., *Δούλα και κυρά. Όψεις εθνικισμού: ρόλοι και συμπεριφορές στην Ελλάδα των ρομαντικών χρόνων (1836-1897)*, Αθήνα, Σαββάλας, 2007, σσ. 219-261.

ΜΠΙΜ ΔΣ ΔΤ ΕΚ ΕΜπ